

UN Bulletin

časopis OSN v České republice

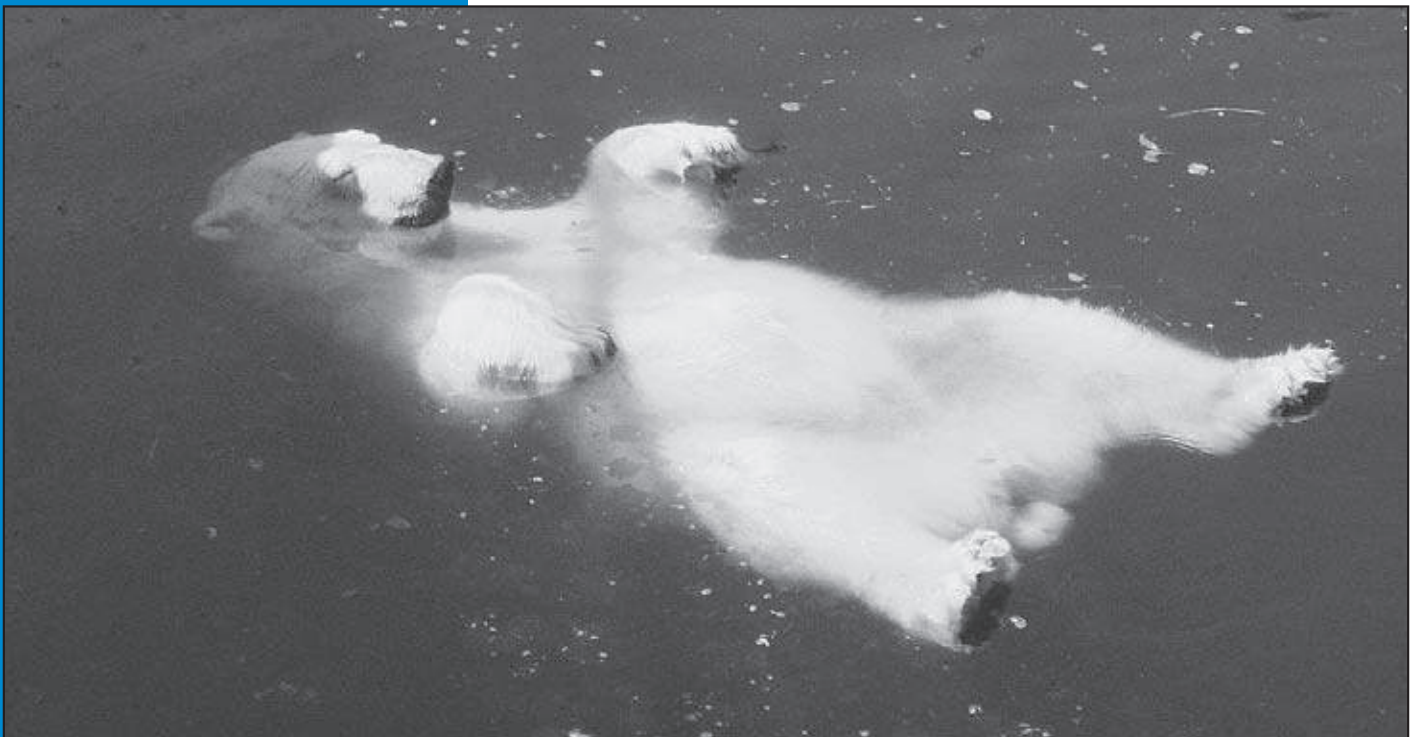
2/2007

„Zpráva Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) potvrdila, že klimatické změny již probíhají a globální oteplování se bude v průběhu tohoto století pravděpodobně dále zrychlovat.“

Achim Steiner, výkonný ředitel UNEP

Více k tématu na str. 3, 4 a 8

Uf, to je vedro...

Foto: N. Asanis/UNEP/Still Pictures

Životní prostředí se mění všude kolem nás. Nejcitelnějším příkladem je změna klimatu, a právě toto téma bude jednou z mých priorit ve funkci generálního tajemníka OSN. Mění se podnebí ale není jediným ohrožením našeho světa. Na horizontu jsou další problémy: snižování zásob vody, degradace půdy či ztráta biologické rozmanitosti.

Zhoršující se životní prostředí může ohrozit mnohé, čeho lidstvo za posledních několik desetiletí dosáhlo. Podkopává náš boj proti chudobě. A může nakonec ohrozit i mezinárodní mír a bezpečnost.

Všechny tyto problémy neznají a neuznávají hranice zemí. Ochrana životního prostředí proto nemohou státy řešit individuálně. Pouze koordinovaná mezinárodní spolupráce může přinést změnu. A Spojené národy jsou

Ban Ki-moon: Ochrana životního prostředí musí být globální prioritou

pro takovou spolupráci přirozenou základem.

Jako generální tajemník jsem odhodlán zajistit, že OSN bude pomáhat státům při přechodu na systém trvale udržitelného rozvoje. Náš hlavní ekologický nástroj – Program OSN pro životní prostředí (UNEP) – prochází hlubokými reformami. Ty mají být jedním z impulzů, jak toho dosáhnout. Také ostatní organizace systému OSN mobilizují úsilí v této oblasti. A mým cílem je tuto činnost dále posilovat.

Svým dílem musí přispět také vlády, obchodní instituce a občanská společnost. Svět potřebuje mnohem soudržnější systém mezinárodního řízení

ochrany životního prostředí. Musíme více investovat do zelených technologií a inteligentních politických praktik. Zaměřit se musíme zejména na potřeby chudých. Právě oni vlivem znečištěného ovzduší a přírodních katastrof strádají nejvíce, aniž by na ně měli přímý vliv.

Přírodní zdroje a ekosystémy jsou naší hlavní nadějí na lepší svět. Těším se na společnou práci s vámi všemi na řízení naší jediné a jedinečné planety.

Poselství generálního tajemníka OSN Ban Ki-moona občanům světa, které bylo přenášeno prostřednictvím videomostu na pařížské konferenci o globálním ekologickém řízení (2. – 3. února 2007).

Obsah čísla

- 3 **Téma: Změna klimatu**
- 4 **UNHCR: Každý osmý Iráčan žije mimo domov**
- 5 **Miliarda stromů pro planetu Zemi**
- 6 **Holocaust je varováním pro celý svět**
- 7 **Seriál: Mise OSN na Haiti**
- 8 **Chovejme se jako odpovědní správci planety**

K N I H O V N A

Knihovna OSN on-line

Jednou měsíčně vychází elektronický informační servis „Knihovna OSN on-line“. Je určen především informačním specialistům, studentům a vědcům, kteří potřebují neustálý přísun nejnovějších informací.

„Knihovna OSN on-line“ poskytuje přehled nových informačních zdrojů na internetu OSN a organizací systému Spojených národů, novinky v knihovně IC i řešeršní výstupy na aktuální témata (např. otázka změny klimatu v posledním únorovém čísle služby).

Tento informační produkt je rozeslán e-mailem všem zájemcům zdarma. Přihlásit k odběru se můžete na www.osn.cz/osn-cr/informace-emailem.

NAPSALI JSTE NÁM

Miliarda stromů i na Slovensku

Dobrý deň, nedávno sa mi dostala do rúk stránka vašej organizácie. Naša škola je zapojená v projekte Zelená škola u nás na Slovensku. V rámci tohto projektu realizujeme veľa aktivít v oblasti ekológie. Medzi takéto aktivity patrí aj podpora rôznych kampaní. Keď som si prečítala informáciu o kampani Miliarda stromov pre planétu Zem, rozhodli sme sa do nej zapojiť. Formulár sme vypísali aj poslali emailom v ang-

Z V E M E V Á S D O K I N A :

Film Krvavý diamant vypráví příběh z války v Sierra Leone

Nový hollywoodský film Krvavý diamant, který v lednu vstoupil do světových i českých kin, vypráví příběh člověka, který se snaží využít válečného konfliktu a vydělat na obchodu s konfliktními diamanty (Leonardo DiCaprio). Děj filmu se odehrává v devadesátých letech minulého století v západoafrické Sierra Leone. Vypráví o strádání lidí během konfliktu i o práci humanitárních organizací, které během války poskytovaly životně důležitou pomoc. Mezi nimi byl také Světový potravinový program (WFP). Brutální válka zničila celou zemi, vyhnala z domovů statisíce lidí a vyžádala si mnoho obětí.

WFP je největší humanitární organizací na světě. Poselství filmu Krvavý diamant chce využít k upozornění na problém hladu a chudoby. Více než 850 milionů lidí na světě každý den na vlastní kůži zažívá, co hlad a chudoba znamená.

„Hlad je příčinou zoufalého jedné z zoufalých jedinců. Film je mocné médium, které má potenciál zvýšit povědomí o problému hladu. Ten je obecně přehlížen a setkává se jen s malým porozuměním v západním světě. Problém lidí v této části světa je omezen spíše na obavy o linii,“ říká Neil Gallagher, šéf komunikací Světového potravinového programu.

Podle režiséra snímku Krvavý diamant Edwarda Zwicka je hlad důsledkem špatného vládnutí, znamená nouzi a chudobu. „WFP se pohybuje v konfliktních situacích, včetně Sierra Leone, kde se odehrává příběh filmu. Proto považuji za správné, že film ukazuje práci takové organizace a zprostředkovává ji lidem, kteří o tom příliš nevědí,“ říká režisér Zwick.

Co vás donutí překonat i největší strach? Hlad!

„Co vás donutí překonat i ten největší strach? ...přeměnění nejbližšího člověka v nepřítele? ...a zanechá nej-

ličtine. Vysádzanie stromov pre nás nie je nič nového. Robíme tak pravidelne každý rok, niekoľkokrát do roka. Je u nás také tradícia, že prváci pri vstupe do školy si hned v prvý školský deň zasadia svoj strom, lipu, o ktorú sa potom celých deväť rokov starajú. V minulom

hlubší jizvy i dlouho po neštěstí? Je to hlad! Denně zabíjí 25 tisíc lidí.“ Takto argumentují herci Djimon Hounsou a Jennifer Connellyová v krátkém promočním spotu Světového potravinového programu, který doprovází film Krvavý diamant. Obě filmové hvězdy společně s Leonardem DiCapriem ztvárnily ve filmu hlavní role.

Kampaň WFP o problému hladu v České republice

Některé z fotografií, které jsou použity v promočním spotu, vznikly pro společnou kampaň „Hlad“. Světový potravinový program ji v roce 2003 připravil společně s firmou Benetton. Snímky jsou nově využity také v kampani, kterou WFP nedávno spustil v České republice na bigboardech (zatím v Brně, Karlových Varech a Praze). Rozšířena bude i do televize, objevil se v ní Marek Eben.

V roce 2006 poskytla Česká republika Světovému potravinovému programu podporu na pomoc hladovým v mnoha částech světa ve výši 6,5 milionu Kč!

školskom roku sa nám podarilo nانو vysadiť školskú skalku a výsadbou okrasných drevín sme si skráslili aj areál pred budovou školy.

Mgr. Lenka Pařová, ZŠ, Ul. T. J. Moussona, Michalovce, Slovensko

Více k tématu str. 5

Závěr prvního globálního vědeckého zhodnocení světového klimatu za posledních šest let zní, že oceány a ledovce vykazují nezpochybnitelné známky celkového oteplování klimatu na Zemi.

Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) dále konstatuje, že vědecký pokrok na poli modelování chování klimatu a analyzování měřených dat poskytuje vědcům velmi vysokou míru jistoty (90 procent) v chápání toho, jak činnost člověka ovlivňuje oteplování světa. Míra přesvědčení je mnohem vyšší než tomu bylo v roce 2001, kdy IPCC vydal svou první významnou zprávu o globálním oteplování.

Vliv činnosti člověka je zjevný

Zpráva, která byla na začátku února prezentována v Paříži, potvrzuje, že výrazně vyšší koncentrace tzv. skleníkových plynů (oxid uhličitý – CO_2 , metan – CH_4 a oxid dusný – N_2O) od roku 1750 jsou výsledkem činnosti člověka. Míra oteplení by pravděpodobně byla ještě vyšší, pokud by vliv skleníkových plynů nebyl vyvažován emisemi jiných znečištění (např. aerosoly). Zde hraje roli především jejich schopnost odrážet část slunečního záření zpět do vesmíru.

Tři roky zkoumání

Zpráva IPCC je výsledkem tříletého zkoumání nejnovějších vědeckých poznatků z celého světa. Podle toho je svět na cestě k teplejšímu podnebí a extrémnějším výkyvům teplot. To bude mít za následek vlny veder, změnu charakteru proudění vzduchu, ještě více sucha v suchých oblastech, a naopak podstatně více srážek v jiných regionech. Bude docházet k úbytku ledovců a následkem toho ke zvyšování hladiny moří. Poprvé jsou předloženy důkazy o tom, že ledový

Důkazy o globálním oteplování jsou nezpochybnitelné

příkrov v Antarktidě a Grónsku ztrácí na své síle a již přispívá ke zvyšování hladiny moří.

Analýza dostupných poznatků

Zpráva IPCC není založena na novém výzkumu. Jejím úkolem bylo zpracovat existující vědecké, technické a socio-ekonomické zdroje z oboru změny klimatu a vydat je v podobě, která bude využitelná v politickém rozhodování. Dříve zpracované zprávy IPCC hrály důležitou roli v procesu přijetí Rámcové úmluvy OSN o změnách klimatu a Kjótského protokolu.

Finální zpráva bude čtyřsvazková

Zpráva pracovní skupiny 1 byla dokončena ve spolupráci s vládami států. Je dostupná na internetu na adrese www.ipcc.ch. Celá zpráva IPCC bude publikována pod titulem „*Climate Change 2007: The Physical Science Basis*“ vydavatelstvím Cambridge University Press.

Na vypracování zprávy se podílelo na 600 autorů ze 40 zemí. Spolupracovalo 620 odborných a vládních recenzentů. Souhrn zprávy byl před zveřejněním podrobně posouzen zástupci 113 vlád.

Zpráva pracovní skupiny 2, která se zabývá následky změny klimatu, bude zveřejněna 6. dubna v Bruselu. Pracovní skupina 3, zaměřená na otázku zmírňování následků změny klimatu, představí výsledky své práce v květnu. Závěrečná zpráva IPCC bude předložena ke schválení ve španělské Valencii 16. listopadu 2007. Výsledný report bude tedy nakonec čtyřsvazkový.

Fakta ze zprávy IPCC

- Pokud koncentrace skleníkových plynů v atmosféře dosáhne dvojnásobku úrovně před průmyslovou revolucí, dojde pravděpodobně k průměrnému oteplení o 3 °C (2 – 4,5 °C).
- Koncentrace skleníkových plynů 650 ppm by pravděpodobně vedla k oteplení o 3,6 °C. Při úrovni 750 ppm o 4,3 °C, 1 000 ppm o 5,5 °C a 1 200 ppm o 6,3 °C. Úroveň koncentrace skleníkových plynů v budoucnosti je těžké předurčit, bude záležet na řadě faktorů.
- Za posledních sto let se teplota na Zemi zvýšila přibližně o 0,74 °C (1906 – 2005). Zpráva z roku 2001 uváděla údaj nižší, 0,6 °C. Důvodem byla zejména řada po sobě jdoucích velmi teplých roků. Jedenáct z posledních dvanácti let bylo mezi 12 nejteplejšími roky v dějinách měření od roku 1850. V příštích dvou desetiletích se předpokládá zvýšení průměrné teploty vždy o 0,2 °C.
- Úroveň hladiny moří a oceánů se vlivem tání ledovců do konce tohoto století zvýší přinejlepším o 28 – 58 cm (v roce 2001 se odhadovalo 9 – 88 cm). Nedá se ovšem vyloučit ani zvýšení o celý jeden metr.
- Ledy budou ubývat v Antarktické i Arktické oblasti. V Arktidě již zřejmě nebude na konci 21. století celoroční vrstva ledu, pokud se emise skleníkových plynů dostanou na vyšší úroveň z očekávaného spektra vývoje. Objem ledu v Severním ledovém oceánu se již od roku 1978 snižuje rychlostí přibližně 2,7% za deset let.
- Sněhová pokrývka se zmenšuje ve všech regionech světa. Maximální rozsah zmrzlé půdy v období zima-jaro se v druhé polovině 20. století na severní polokouli snížil o 7%. Hranice dne, kdy na severní polokouli zamrzají řeky a jezera se za posledních 150 let posunuje přibližně o 5,8 dne za sto let. Den tání za stejné časové období naopak přichází o 6,5 dne dříve.
- Je „velmi pravděpodobné“, že směrem k pólům bude přibývat srážek a zároveň „pravděpodobné“, že srážek bude ubývat v subtropických ob-

Foto: Michal Brožák/OSN

Pokračování na str. 4

Důkazy o globálním...

Pokračování ze str. 3

lastech. Takový vývoj jsme již pozorovali v průběhu 20. století.

- Je „velmi pravděpodobné“, že bude pokračovat nárůst extrémně vysokých teplot a vlny veder. Od sedmdesátých let minulého století se zvýšila délka i intenzita suchých období, zejména v tropech a subtropích.

- Objem skleníkových plynů zdaleka přesáhl hodnoty z preindustriální doby. Koncentrace kyslíčnicku uhličitého stouply z 280 ppm na 379 ppm v roce 2005. Koncentrace metanu s zvýšily ze 715 ppb na 1 774 ppb v roce 2005.

- Zpráva panelu IPCC odpovídá i na řadu otázek, za kterými ještě nedávno zůstával jen otazník. Teploty spodní atmosféry měřené ze satelitů se shodují s údaji z pozemních stanic. Otázkou stále zůstává, jakou roli sehrávají mraky, ledovce a ledové příkrovy, oceány, odlesňování a jiné změny na povrchu Země. Jistou odpověď neznáme ani na spojitost mezi klimatem a biochemickými pochody.

Panel IPCC byl ustaven v roce 1988 Programem OSN pro životní prostředí (UNEP) a Světovou meteorologickou organizací (WMO).

Více informací
www.ipcc.ch

Každý osmý Iráčan žije mimo domov

MARTA MIKLUŠÁKOVÁ, UNHCR

Na začátku ledna 2007 vyzval Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ke shromáždění částky 60 milionů dolarů. Ta má umožnit v příštích dvanácti měsících financovat pomoc stovkám tisíc uprchlíků a vnitřně přesídlených osob zasažených válkou v Iráku. Současný exodus označuje UNHCR za největší dlouhodobý pohyb obyvatelstva na Blízkém východě od vysídlení Palestinců po vytvoření státu Izrael v roce 1948. Mimo svůj domov dnes žije přibližně každý osmý Iráčan.

Podle odhadů UNHCR bylo nuceno opustit své domovy více než tři a půl milionů lidí. Z nich 1,7 milionu hledalo nové útočiště uvnitř hranic Iráku a další dva miliony lidí uprchly do sousedních zemí. Celkový počet obyvatel Iráku je přibližně 26 milionů.

Na 500 tisíc až jeden milion lidí překročil hranice do Sýrie, 700 tisíc do Jordánska, 80 tisíc do Egypta. Na 40 tisíc Iráčanů hledá zázemí v Libanonu a dosud neznámý počet uprchlíků v Turecku. Každý měsíc přitom z Iráku prchají další desítky tisíc lidí.

Kapacity humanitárních organizací nestačí

Obrovský rozsah potřeb jde téměř nad rámec kapacit humanitárních agen-

tur, včetně UNHCR. Čím déle válka trvá, tím složitější je pomáhat jejím obětem. Lidem, kteří museli opustit své domovy i jejich hostitelům docházejí zdroje. Převážná většina Iráčanů přitom zpočátku vyhledává „jen“ pomoc přátel a příbuzných. I ta se ale rychle vyčerpává.

Česká republika reagovala mezi prvními

Vláda České republiky na výzvu reagovala bezprostředně a na pomoc iráckým uprchlíkům přispěla částkou tři miliony korun. UNHCR český příspěvek velmi vítá a oceňuje.

Některé státy začínají exodu bránit

Hostitelské země zvládají exodus iráckých uprchlíků jen s velkými obtížemi a v některých případech už nejsou schopny poskytovat ani základní služby. Některé sousední státy proto začínají uplatňovat postupy, které exodu zabrání. Zaváděny jsou stále přísnější opatření týkající se délky pobytu a prodloužení víz.

Část pomoci mezinárodního společenství má tedy směřovat k vysídleným uvnitř Iráku, část má být určena sousedním zemím, které v poslední době přijaly největší počet uprchlíků.

Nutnost mezinárodní ochrany

Ve světle naprosto zoufalé bezpečnostní situace v Iráku UNHCR doporučilo, aby žadatelé o azyl z jižního a středního Iráku byli v zemích, kde hledají útočiště, skutečně pokládáni za uprchlíky podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951. Případně aby příslušné orgány takovému žadateli udělili jinou formu mezinárodní ochrany. Žádný Iráčan z jižní nebo střední části země by neměl být nucen k návratu do Iráku až do doby, než dojde k výraznému zlepšení bezpečnostní situace a dodržování lidských práv.

Sledujte situaci nejen iráckých uprchlíků na českých stránkách UNHCR
www.unhcr.cz

Irácká uprchlice telefonuje z dočasného útočiště v Ammánu svému synovi, který zůstal v Bagdádu.

UNHCR/P.Sands/prosinec 2006

Organizace spojených národů vyhlásila v listopadu minulého roku celosvětovou kampaň, jejímž cílem je ochrana klimatu. Jednání a diskuse na toto téma probíhají na nejrůznějších úrovních. Zapojit se může každý z nás - úsporami energie, volbou hromadné dopravy nebo jízdniho kola před automobilem, ale také osobní účastí na kampani OSN, nazvané „Miliarda stromů pro planetu Zemi“. Jejím cílem je během roku 2007 vysadit na celém světě nejméně miliardu stromů. Stromy pohlcují skleníkový plyn oxid uhličitý. Mohou ale také pomoci vyrovnat se s následky klimatických změn tím, že dokážou zvládat zvýšené srážky či naopak čelit delším obdobím sucha.

Akci podpořili ministři Kuchtová a Bursík

K akci se oficiálně přihlásili ministr životního prostředí Martin Bursík a ministryně školství, mládeže a tělovýchovy Dana Kuchtová. „Oslovíme základní a střední školy, aby se připojily a například ke Dni Země ve svých obcích společně stromky vysazovaly,“ říká ministryně Kuchtová.

Koordinátorem kampaně je Program OSN na ochranu životního prostředí (UNEP). Podporuje ji také nositelka Nobelovy ceny za mír Wangari Maathai či monacký princ Albert II. V České republice se už oficiálně připojila Nadace Partnerství, která již několik let úspěšně realizuje program Strom života. „Letos bude vysazeno na 10 tisíc stromů jak ve volné krajině, tak na veřejných prostranstvích obcí a měst. Velký důraz přitom klademe na zapojení místní veřejnosti, ať už jde o školy, občanská sdružení, obce či jednotlivce,“ říká ředitel Nadace Partnerství Miroslav Kundra.

První se přihlásila Jaroměř

„Ochrana klimatu je největší globální výzva současného světa a něco udělat by nejenom měl, ale hlavně může doslova každý,“ připojuje se i místopředseda vlády a ministr životního prostředí Martin Bursík. Jak dodává, u nás, na rozdíl například od Amazonie, Malajsie či Afriky, nemáme problém s úbytkem lesů. V Česku jich naopak dlouhodobě přibývá. Problém je ovšem stále v jejich druhové skladbě - u nás převládající smrky nejsou v našich nadmořských výškách přirozeným druhem a naopak v lesích chy-

Miliarda stromů pro planetu Zemi

výzva pro každého, školáky i dospělé

bí jedle a především listnáče - buky, duby, jilmy či habry. Při výsadbě by tedy měly dostat přednost domácí druhy před cizokrajnými.

„Ubývá také městské zeleně a tady se může chopit díla opravdu každý - školy, obce i každý jednotlivec na svém pozemku. Proto kampaň OSN podporujeme,“ říká vicepremiér Bursík. Spolu s ministryní Kuchtovou se zúčastní také oslavy Dne Země v Jaroměři v sobotu 21. dubna. Jaroměř je první české město, které na výzvu OSN zareagovalo a k akci „Miliarda stromů pro planetu Zemi“ se přihlásilo.

Kampaň může mít i významný celosvětový dopad, zvláště v zemích, kde lesů rapidně ubývá. Může pomoci zmírnit tempo vymírání živočišných i rostlinných druhů, zlepšit dostupnost nezávadné pitné vody, omezit rozšiřování pouští i erozi půdy. „Masová celosvětová akce bude také signálem pro politickou reprezentaci: Už nechceme čekat a dívat se. Musíme

jednat,“ říká Michal Broža z Informačního centra OSN v Praze.

Zapojit se může každý

Do kampaně se může zapojit opravdu každý - jednotlivci i organizace, děti i dospělí. Přihlaste se, ať už budete sázet jeden nebo stovky stromů. Rozhodnete-li se přidat, nezapomeňte připojit informace o sobě/své organizaci či škole a o počtu stromů, které chcete vysadit (viz internetová stránka v rámečku níže). Tam můžete také sledovat, jak se celá kampaň vyvíjí. Po registraci dostanete speciální certifikát. Informujte také IC OSN v Praze. Bude o vašich aktivitách zpravovat nejen českou, ale i mezinárodní veřejnost.

Výsadbou stromů ale projekt nekončí, každý účastník musí zajistit, že jím vysazené stromy přežijí a zdravě porostou.

O zapojení České republiky do kampaně vydaly společnou tiskovou zprávu Ministerstvo životního prostředí ČR a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Stav kampaně k 28. 2. 2007

Cíl: 1 000 000 000 stromů

Registrováno:
305 270 935

Vysazeno:
475 796

Internetová stránka kampaně:
<http://unep.org/billiontreecampaign/>

Ilustrační foto: wllowbrookorganic.org

Holocaust je varováním pro celý svět

Valné shromáždění OSN přijalo dne 1. listopadu 2005 jednomyslně rezoluci 60/7, ve které stanoví, že 27. leden bude na celém světě každoročně připomínán jako Mezinárodní den památky obětí holocaustu. V roce 1945 tento den osvobodila sovětská armáda největší nacistický koncentrační tábor v polské Osvětimi. Oficiálně se k připomínce dne holocaustu přihlásila již řada zemí, včetně České republiky.

V předvečer letošního Mezinárodního dne uctění památky obětí holocaustu přijalo Valné shromáždění rezoluci odsuzující jakékoli popírání holocaustu. Od dokumentu se distancoval pouze Írán. Rezoluci naopak přivítal generální tajemník OSN Ban Ki-moon.

Mezinárodní den je určen k uctění památky nejen Židů, ale i Romů, Sintů, homosexuálů a dalších skupin. Rezoluce Valného shromáždění vyzývá všech 192 členských států OSN, aby „jednoznačně odmítly jakékoli popírání holocaustu jako historické události, a to jako celku nebo jeho částí.“ Generální tajemník Ban Ki-moon vyjádřil naději, že tento princip bude respektován nejen rétoricky, ale i v praxi.

Írán: Rezoluce je politická manipulace

Íránský zástupce v OSN Hossein Gharibi řekl, že jeho země jednoznačně odsuzuje genocidu proti jakékoli rase. Zároveň však odmítl přijatou rezoluci, kterou označil za manipulaci, která chce jen odvrátit pozornost od „brutálních zločinů“ Izraele. Zdůraznil, že Valné shromáždění by mělo do své rezoluce zahrnout i jiné případy genocidy, například Hirošimu a Nagasaki, Palestinu, Rwandu i Balkán. „Proto se distancujeme od této pokrytecké politické hry,“ řekl zástupce Íránu.

Velvyslanec Izraele Dan Gillerman Valnému shromáždění řekl, že poučení z holocaustu je univerzální a vyzval všechny státy, aby se znovu zavázaly předcházet genocidě.

Německý velvyslanec Thomas Matussek, který promluvil jménem Evropské unie, řekl, že překrucování historických faktů je ostudnou urážkou naší odpovědnosti zabránit podobným krutostem. Jménem Německa prohlásil, že bezpříkladný zločin holocaustu byl spáchán Němci a ve jménu Německa. „Z toho vyplývá

naše zcela mimořádná odpovědnost,“ dodal.

Výstava v New Yorku, diskuse s pamětníky v Praze

V newyorském sídle organizace byla k připomenutí holocaustu zahájena výstava o vyhlazování Romů a Sintů ve střední a východní Evropě a výstava obrazů a soch umělců, kteří přežili holocaust.

V Praze připomnělo Informační centrum OSN mezinárodní den diskusními pořady studentů s pamětníky holocaustu. Pod vedením lektorů pátrali v dobových dokumentech a seznamovali se s konkrétními osudy obětí holocaustu. Program byl připraven ve spolupráci s Židovským muzeem v Praze.

Zvláštní poselství ke dni holocaustu vydal generální tajemník OSN Ban Ki-moon:

Holocaust byl ojedinělou a nepopiratelnou tragédií. Systematické vyvražďování milionů Židů a dalších i po desetiletích šokuje. Schopnost nacistů získávat přívržence i přes naprostou zvrácenost svého hnutí vzbuzuje obavy dodnes. U těch, kteří holocaust přežili, i nás všech, kteří jsme byli svědky, jak se lidstvo snížilo k barbarství.

Připomínkou holocaustu vzdáváme hold jeho obětem. Chceme současně posílit naše snahy zabránit dalším podobným krutostem a mít se na pozoru před novými výbuchy antisemitismu a jiných forem intolerance. Den holocaustu je zcela zásadní reakcí vůči všem, kdo dodnes holocaust popí-

rají, nebo tvrdí, že je jeho rozsah zveličován.

Mezinárodní den památky obětí holocaustu je tedy dnem, kdy se znovu hlásíme k závazku dodržování lidských práv. Ta byla brutálně znesvěcena v Osvětimi a všemi zvěrstvy a genocidami, které následovaly.

Musíme jít ale dál, než k pouhému připomenutí. Je nutné, aby i současné generace o této části historie věděly. Poučení z holocaustu musíme uplatňovat i dnes. Učíme tedy vše, co je v našich silách, aby všem lidem byla zajištěna ochrana a práva, za nimiž stojí Organizace spojených národů.

U příležitosti letošního Mezinárodního dne památky obětí holocaustu znovu zdůrazňuji oddanost našim závazkům a vyzývám všechny, aby se připojili ke společnému úsilí o zajištění lidské důstojnosti.

Zuzana Podmelová (na snímku vlevo) a Růžena Blechová (vpravo) předávají zkušenosti z období holocaustu novým generacím. Mladí lidé se o jejich vzpomínky živě zajímali. Diskusí s pamětníky holocaustu v IC OSN se zúčastnily téměř tři stovky studentů základních a středních škol. Foto: Daniela Richterová/OSN

MÍROVÉ MISE OSN

Haiti (MINUSTAH)

Po odchodu „doživotního prezidenta“ Jeana-Clauda Duvaliera do exilu se na Haiti vystřídalo několik krátkodobých vlád. V roce 1990 vyzval prozatímní haitský kabinet OSN, aby v prosinci téhož roku pomohla s dohledem na volby v zemi. Z nich vyšel vítězně a prezidentem se stal Jean-Bertrand Aristide. Demokratická vláda však byla v roce 1991 svržena vojenským převratem a prezident Aristide odešel do exilu.

V reakci na zhoršující se situaci v zemi a na žádost svrženého prezidenta Aristida byla v zemi v roce 1993 rozmístěna společná mise OSN a Organizace amerických států (OAS) pod názvem Mezinárodní civilní mise na Haiti (MICIVIH). Jejím úkolem bylo monitorovat dodržování lidských práv a vyšetřovat případy jejich porušování.

Foto: Michal Brožka/OSN

Vývoj 1993 - 2000

Rada bezpečnosti se snažila napomoci vzniku ústavního řádu a proto v červnu 1993 uvalila na Haiti zbrojní a ropné embargo a následně v roce 1994 i embargo obchodní. Nakonec musela sáhnout i k ustavení mnohonárodních vojenských sil, které měly usnadnit návrat k demokratické vládě. Před zahájením operace dosáhly Spojené státy s místními vojenskými

vládcí dohody o ukončení násilí. USA se pak postavily do čela mnohonárodních jednotek, které byly v zemi rozmístěny bez krveprolití. Prezident Aristide se vrátil z exilu a Rada bezpečnosti zrušila všechny sankce.

Politická krize však pokračovala. V roce 2000 byla proto ustavena nová operace – Mezinárodní civilní podpůrná mise na Haiti (MICAH). Jejím úkolem bylo podpořit vládu při vytváření demokratických institucí. Mise ukončila činnost v únoru 2001, nicméně OSN pokračovala ve svém působení na Haiti prostřednictvím UNDP a dalších agentur a programů.

V průběhu oslav dvouletého výročí nezávislosti dne 1. ledna 2004 vypukla v zemi vážná politická krize. Srážky mezi provládními a protivládními milicemi rozpoutaly v následujících týdnech spirálu násilí.

Koncem února se objevily zprávy, že prezident Aristide se vzdal funkce a odjel ze země. Rada bezpečnosti obdržela dopis o jeho rezignaci. O několik hodin později schválila rezolucí 1529 okamžitě vyslání jednotek Dočasných mezinárodních sil (MIF). Rozhodla na základě žádosti nově jmenovaného prezidenta Boniface Alexandreho. V zemi pak byly rozmístěny vojenské jednotky vedené USA.

2004: MINUSTAH

V dubnu 2004 ustavila Rada bezpečnosti rezolucí 1542 Stabilizační misi OSN na Haiti (MINUSTAH). Mise začala formálně fungovat 1. června a 25. června převzala odpovědnost za situaci od jednotek MIF.

Mandát Rady bezpečnosti pověřil MINUSTAH udržováním bezpečnosti a stability v zemi, úkolem demobilizace a odzbrojení bývalých bojovníků a jejich znovuzачlenění do společnosti. Dále reformou policejního sboru, podporou politického procesu a uspořádáním obecních, parlamentních a prezidentských voleb (úspěšně proběhly v roce 2006). Mise byla pověřena také podporou návratu vlády zákona a dobrých způsobů vládnutí. MINUSTAH je dále odpovědný za dohled nad dodržováním lidských práv na všech úrovních společnosti. Mise

svou činnost podle mandátu Rady bezpečnosti koordinuje s regionálními organizacemi - Organizací amerických států (OSA) a Karibským společenstvím (CARICOM).

Současná situace

Šéf MINUSTAH charakterizoval situaci na Haiti na tiskové konferenci v lednu 2007 v New Yorku: „Situace je stále znepokojivá. Srovnáme-li ale, kde jsme dnes s podmínkami, které v zemi převládaly na začátku operace, dosáhli jsme velmi slibného pokroku. Haiti se změnilo, stále je ale potřeba hodně vykonat, abychom překonali dědictví posledních dvaceti let rozdělení a konfrontace. Prezident Preval plní volební slib, že spojí všechny politické síly v zemi. Po volbách byla vytvořena velká koalice všech významných politických hráčů. Designovaný premiér Alexi uspěl v obou komorách parlamentu s programem své vlády. Většinová populace si přeje dlouhodobou stabilitu,“ říká zvláštní zástupce generálního tajemníka OSN pro Haiti Edmond Mulet.

MINUSTAH v kostce

SÍDLO MISE

Port-au-Prince

TRVÁNÍ

od 1. června 2004 dosud

ŠÉF MISE

Edmond Mulet (Guatemala)

ZÁSTUPCE

Luiz Carlos da Costa (Brazílie)

VELITEL OZBROJENÝCH SIL

generálmajor Carlos Alberto Dos Santos Cruz (Brazílie)

VELITEL POLICIE OSN

Mamadou Mountaga Diallo (Guinea)

PERSONÁL

(skutečný stav k 31. 12. 2006)

6 684 vojáků, 1 692 policistů,
521 mezinárodních civilních zaměstnanců,
642 místních civilních zaměstnanců
a 191 dobrovolníků OSN (UNV)

POČET OBĚTÍ Z ŘAD OSN

celkem 24

SCHVÁLENÝ ROZPOČET

(červenec 2006 – červen 2007)

510 milionů USD

Chovejme se jako zodpovědní správci planety

Věda jako základ pro politické rozhodování o změnách klimatu

ACHIM STEINER

výkonný ředitel Programu OSN pro životní prostředí (UNEP)

Mezivládní panel OSN o klimatických změnách (IPCC) zveřejnil svou první hodnotící zprávu před sedmnácti lety. Od té doby doznaly vědecké poznatky o změnách klimatu významný posun vpřed.

Analýzy složení ledovců a dalších pozůstatků dávných klimatických dob i nejnovější satelitní měření dávají vědcům nové a nové důkazy o klimatických procesech. Díky výkonnějším počítačům a stále rozvinutějším vědeckým teoriím získali odborníci zcela nové poznatky o reakcích oceánů a atmosféry na rostoucí objem skleníkových plynů.

Na devadesát procent se nemýlíme

Nedávno zveřejněná hodnotící zpráva IPCC o podstatě klimatických změn ukázala, že díky výraznému pokroku v oblasti modelování chování klimatu i sběru a analýze dat jsou světoví odborníci a vědci nyní „hluboce“ přesvědčeni o svém porozumění globálnímu klimatickému systému. Jinými slovy, že se na devadesát procent nemýlí.

Vědecká metoda, která to umožnila, patří mezi nejvýraznější úspěchy lidstva. Sběrem a analýzou důkazů, vytvářením hypotéz a prováděním pokusů na jejich ověření vědci dokázali odhalit řadu nejpřísněji střežených tajemství přírody. Horlivé i divoké debaty mezi konkurenčními teoriemi a výzkumnými týmy odrážejí důležitost hledání pravdy a získávání vědomostí.

Solidní vědecký základ

Práce IPCC má zvláštní význam mimo jiné proto, že zpřístupňuje hodnotově neutrální sféru vědy hodnotově profilovanému světu politiky. Panel samotný přitom neprovádí nový výzkum. Zabývá se politicky relevantním hodnocením již existující celosvětové literatury o vědeckých, technologických a socioekonomických aspektech klimatických změn. Vícesvazkové hod-

Foto: OSN

notící zprávy IPCC z let 1990, 1996 a 2001 sehrály významnou roli v procesu přijetí Rámcové úmluvy OSN o změnách klimatu a Kjótského protokolu i v jejich zavádění do praxe.

Politické kroky v tak komplexní a významné otázce jako jsou změny klimatu musí stát na solidním vědeckém základě. Vědecký panel IPCC našťastí ukázal, že vědci jsou schopni shodnout se nejen na hodnocení stavu našich znalostí o klimatických změnách, ale i na následném klíčovém kroku – sdělit tento názor politikům. Jakmile bude tento obtížný a časově náročný proces dokončen, může začít již oddělená politická debata vycházející z uznávaných vědeckých poznatků, ale přirozeně řízená určitými hodnotami a zájmy.

Pojítka mezi vědou a politikou

IPCC hraje úlohu pojítka mezi vědou a politikou. Vychází z postupů přijatelných jak pro vědeckou, tak politickou sféru. Na první místo klade přesnost, transparentnost a komplexnost. Hodnocení panelu pečlivě zkoumají odborníci i vlády. IPCC dokázal přezkoumat tisíce studií a článků v odborných časopisech, zapojit do své práce 1 200 vědců ze čtyřiceti zemí a dosáhnout široké shody mezi experty i vládami o základních principech vědeckých poznatků v oblasti klimatických změn. To je obdivuhodný úspěch.

Tečka za vědeckou debatou

Zpráva IPCC potvrzuje, že klimatické změny již probíhají, přičemž globální oteplování se bude v prů-

běhu tohoto století pravděpodobně dále zrychlovat. Stále sice přetrvávají významné otazníky, zejména o související roli mraků, ledových příkrovů, oceánů a procesu odlesňování. Celkové poselství je však jasné a jednoznačné a podle mého názoru představuje tečku za vědeckou debatou. Není tak již prostor pro žádné zásadní pochybnosti o tom, že lidskou činností zapříčiněné emise skleníkových plynů představují reálné riziko. Stejně tak již nemůže být pochyb o tom, že děti narozené v letošním roce budou žít v teplejším světě s výraznými výkyvy počasí a zvýšenou hladinou moří.

Jak bychom měli na tyto nové poznatky reagovat? Sami vědci budou možné politické dopady svých zjištění interpretovat různě. Můj názor vychází z osobních hodnot: soudím, že bychom se měli chovat jako zodpovědní správci této planety, respektovat práva ostatních včetně budoucích generací a činit předběžná opatření na ochranu před potenciálně obrovskými riziky, přestože budeme konfrontováni nejistotou.

Vědci již svou práci odvedli. Nyní je na vládách jednotlivých států, aby začlenily tyto komplexní a nezpochybnitelné poznatky do svých politických programů.

UNbulletin

Časopis OSN v České republice

Vychází zpravidla jednou za měsíc, je distribuován bezplatně.

Elektronická verze:
www.osn.cz/zpravodajstvi/casopis

Vydavatel:

Informační centrum OSN v Praze
nám. Kinských 6, 150 00 Praha 5
Tel.: 257 199 831 / Fax: 257 316 761
unicprg@osn.cz, www.osn.cz

Editor:

Michal Broža

Koordinace výroby:

Jan Smetana

Grafická úprava:

NVTR Repro s. r. o.

Tisk:

Europrint, a.s.

Ev. č. MK ČR E 14551
ISSN 1802-3231, 1802-324X

Obsah nemusí nezbytně vyjadřovat stanovisko nebo názor OSN.

Tištěno na recyklovaný papír